

Nr 96.

Av herr **Wagnsson** i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående utsträckning av övergångstiden för inrättande av fortsättningsskolor av 1918 års typ.

I Kungl. Maj:ts statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, föreslås under punkt 192, att riksdagen må medgiva, att den tid, inom vilken skoldistrikt skall, på sätt i stadgan den 16 sept. 1918 för fortsättningsskola föreskrives, hava ordnat den fortsatta undervisningen, må utsträckas till utgången av år 1926. Departementschefen anför som motivering för detta förslag, att den ekonomiska depressionen utövar en hämmande inverkan inom samhällslivets alla områden och således även på skoldistriktens förmåga att upprätta fortsättningsskolor av 1918 års typ.

Det är naturligt, att under rådande ekonomiska depression en strävan till sparsamhet kommer till uttryck även på folkundervisningens område. Denna nödvändiga varsamhet får dock icke drivas så långt, att den äventyrar framtidsvärden, vilka det måste betecknas som en samhällsbevarande angelägenhet att vårda. Under denna tid är, synes det mig, det en samhällsangelägenhet av största vikt att statsmakterna sörja för tillgodoseendet av kraven på arbetsskicklighet samt medborgerlig och personlig duglighet hos de unga. De praktiska ungdomsskolorna avse att skänka möjlighet för det uppväxande släktet att under minderårighetstiden inhämta de kunskaper och färdigheter, på vilka individens senare verksamhet skall kunna fotas och ytterligare utvecklas. Varje åtgärd, som kan befaras fördröja eller hämma dessa medborgarskolors utveckling, måste framkalla allvarliga betänkligheter.

Skulle riksdagen nu bifalla Kungl. Maj:ts förslag om förlängning med två år av den ursprungligen beslutade övergångstiden, kunde ett dylikt beslut måhända medföra följder, som icke äro önskvärda. Redan nu klagas

över de svårigheter, som orsakas av närgränsande skoldistrikts olika bestämmelser angående fortsättningsskolor. Om i det ena distriktet dylika skolor av den nya typen inrättats, vållar det svårighet att på tillbörligt sätt upprätthålla fordringarna på fortsättningsskolpliktens fullgörande, enär den skolpliktige genom utflyttning till ett närgränsande skoldistrikt utan sådana skolor kan undandraga sig sin skolplikt. Ur denna synpunkt är det synnerligen önskvärt att övergångstiden ej utsträckes över längre tidrymd än vad nu är stadgat.

Därtill kommer att de av övergångstiden ökade svårigheter, som den nya skolplikten på sina håll medfört, kanske skulle kunna åstadkomma, att skoldistrikt där de nya fortsättningsskolorna inrättats upphävde beslutet härom. Därigenom skulle ett beslut om ytterligare förlängd övergångstid kunna skada skolväsendets sunda utveckling.

De nya fortsättningsskolorna utgöra ett led i det system av praktiska ungdomsskolor, som nu hålla på att upprättas. Försenas reformen i avseende på fortsättningsskolorna, återverkar detta också i avseende å lärlingsskolorna, vars elever först bör hava genomgått fortsättningsskolorna.

Vid 1922 års riksdag var frågan om utsträckning av den tid, inom vilket det åligger skoldistrikt att inrätta fortsättningsskola, föremål för behandling. Inom andra kammaren hade herr Norman m. fl. i en väckt motion, nr 153, hemställt härom. Andra kammarens första tillfälliga utskott yttrade, stödjande sig på ett utlåtande från skolöverstyrelsen, bland annat, att då riksdagen för endast fyra år sedan efter prövning av frågan om övergångstidens längd funnit sig böra i anslutning till departementschefens mening uttala, att »en alltför rundligt tilltagen övergångstid skulle komma att onödigtvis fördröja reformens genomförande och därigenom bliva till mera skada än gagn», och då anledning icke finnes att betvivla, att i alla de fall, där inom ett skoldistrikt uppskov med fortsättningsskoleväsendets ordnande utöver den stadgade övergångstiden befinnes erforderligt, en anhållan om sådant uppskov också skall i anslutning till riksdagens därom gjorda uttalande beviljas, får utskottet med stöd av det anförda hemställa, att förevarande motion nr 153 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren den 15 mars efter votering med 97 röster mot 39. Samma skäl som 1922 motiverade andra kammarens avslag å motionen om förlängd övergångstid torde kunna anföras som skäl för avslag å Kung. Maj:ts likartade hemställan.

Inverkan av ett avslag på Kungl. Maj:ts hemställan om förlängning

av övergångstiden för fortsättningsskolors inrättande torde ej i högre grad göra sig ekonomiskt kännbar under detta budgetsår.

På grund av de skäl departementschefen anför å sidan 495 torde någon nämnvärd risk för överskridande av det begärda anslaget ej förefinnas, något som utskottet genom inhämtande av senaste nu tillgängligt statistiskt material angående antalet förefintliga fortsättningsskolor bör kunna förvissa sig om.

Skulle emellertid försiktigheten kräva en mindre höjning av begärt anslag, vilket jag dock ej anser nödvändigt, kan ju denna fråga bli föremål för övervägande.

Med stöd av det anförda tillåter jag mig anhålla,

att Kungl. Maj:ts hemställen om utsträckning av övergångstiden för inrättande av fortsättningsskolor av 1918 års typ icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 21 januari 1923.

Ruben Wagnsson.